

Pionier

Kiedy ponad sto lat temu powstała wolna Polska, ustanawiał pierwsze rekordy kraju. **Był pierwszym laureatem plebiscytu „Przeglądu Sportowego”** na najlepszego polskiego sportowca. Jako piłkarz grał w pierwszym meczu reprezentacji, a jako trener prowadził ją w pierwszym meczu po wojnie.

Leszek ŚLIWA
leszek.sliwa@gosc.pl

Waclaw Kuchar w latach 70. XX wieku stał się niezwykle popularny. Rozpisywały się o nim gazety, kibice bili brawo, kiedy poja-

wiał się na trybunach stadionu, uświetniał obecnością jubileusze i uroczystości. Sekret tej popularności w dużej mierze wiązał się z modą na II Rzeczpospolitą, jaka zapanowała w tamtym okresie PRL-u. Nazywano to wówczas „modą retro”. Janusz Rzeszewski kręcił nostalgiczne filmy – musicale („Hallo Szpicbródka”, „Lata dwudzieste, lata trzydzieste”, „Miłość ci wszystko wybaczy”), drukowano wspomnienia i pamiętniki z tej epoki, mieszkania ozdabiano przedwojennymi meblami i bibelotami. A Wacław Kuchar (1897–1981) był żywym symbolem pionierskich czasów naszego sportu, jednym z ostatnich. Jednocześnie był świadkiem swej epoki, walczył na frontach obu wojen światowych i w wojnie polsko-bolszewickiej, choć o tej ostatniej wówczas oczywiście oficjalnie nie wspomniano.

▲ *Reprezentacja Polski w piłce nożnej na Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu w roku 1924. Stoją od lewej: Stefan Fryc, Henryk Reyman, Józef Kałuża, Wawrzyniec Cyll, Leon Szperling, Wacław Kuchar, Mieczysław Batsch, Mieczysław Wiśniewski. Siedzą od lewej: Marian Spojda, Zdzisław Styczeń i Stanisław Cikowski.*

KRÓL WACŁAW IV

Swoją przygodę z piłką nożną zaczynał jako ośmiolatek, a mając lat czternaście, zadebiutował w pierwszej drużynie Pogoni Lwów. Wejście do zespołu miał łatwe, bo jego rodzice byli głównymi sponsorami klubu. Ludwika i Ludwik Kucharowie posiadali w całej Małopolsce sieć kinoteatrów, co na początku XX wieku było znakomitym interesem. Stać ich więc było

na hojne wspomaganie Pogoni Lwów. Wielcy pasjonaci sportu zaszczytlili swoje zainteresowania dzieciom. Mieli sześciu synów i jedną córkę. Wszyscy synowie grali w Pogoni. Waćław był czwartym w kolejności, występował więc jako „Kuchar IV”. Szybko udowodnił, że miejsce w drużynie nie należy mu się „po znajomości”.

Zaglądamy do „Encyklopedii piłkarskiej” wydawnictwa GiA. Przy sylwetce Waćława Kuchara najczęściej powtarzanym określeniem jest „jako pierwszy”. Niepodzielnie rządził on w polskiej piłce, zwłaszcza przed utworzeniem ligi. W rozgrywkach o mistrzostwo Polski w latach 1921–1926 zagrał 39 meczów i zdobył w nich aż 54 bramki. Cztery razy w tym okresie zdobył tytuł mistrzowski. Jako pierwszy zdobył trzy gole w jednym meczu, a następnie wyrównał ten rekord do sześciu bramek. Potem, w lidze, nadal był czołowym piłkarzem. Grał na różnych pozycjach – na środku ataku, na prawym skrzydle, w pomocy. Nie zmieniał tylko klubu, konsekwentnie reprezentując barwy Pogoni Lwów.

Po zakończeniu kariery pozostał w środowisku piłkarskim, wszystko robił na najwyższym poziomie. Jako jedyny w historii polskiego futbolu uczestniczył w Ekstraklasie jako piłkarz, jako sędzia i jako trener. W reprezentacji Polski zagrał 23 razy (i trzy razy w meczach nieoficjalnych), 14 razy był jej kapitanem. Zdobył pięć bramek (i cztery w meczach nieoficjalnych). Grał w pierwszym historycznym meczu reprezentacji, 18 grudnia 1921 r., przeciwko Węgom w Budapeszcie (porażka 0:1), pierwszym międzynarodowym meczu na terytorium Polski (14 maja 1922 roku w Krakowie, również z Węgrami, porażka 0:3), pierwszym meczu zwycięskim (28 maja 1922 roku ze Szwecją w Sztokholmie, zwycięstwo 2:1) i w pierwszym meczu na olimpiadzie (26 maja 1924 roku w Paryżu, porażka 0:5 z Wę-

grami). Ostatni mecz w kadrze rozegrał w 1928 roku. Jako trener prowadził reprezentację w pierwszych 20 meczach po wojnie (1947–1949).

CZŁOWIEK ORKIESTRA

Próbował swoich sił w dziewięciu dyscyplinach sportowych. Trudno w to uwierzyć, ale niemal w każdej z nich osiągnął najwyższy poziom. W czterech (poza piłką nożną również w lekkoatletyce, łyżwiarstwie szybkim i hokeju na lodzie) był reprezentantem i mistrzem kraju.

Łyżwiarstwo figurowe trenował od 1908 roku, startował w zawodach. Wolał jednak łyżwiarstwo szybkie. Dwadzieścia dwa razy był mistrzem Polski w tej dyscyplinie. Miał pojechać na zimową olimpiadę w Chamonix w 1924 roku, ale działacze nie zdążyli załatwić mu wizy. Rok później wystąpił jednak na Mistrzostwach Europy w Sankt Moritz i zajął w wieloboju siódme miejsce.

Umiejętność znakomitej jazdy na łyżwach wykorzystał również w hokeju na lodzie. W 1927 roku z reprezentacją Polski zajął czwarte miejsce w Mistrzostwach Europy rozgrywanych w Wiedniu. Dwa lata później w Budapeszcie odniósł jeden ze swoich największych sukcesów, zdobywając wicemistrzostwo Europy. W finale Polska przegrała z Czechosłowacją 1:2 po dogrywce. Wraz ze swoją klubową drużyną, Pogonią Lwów, Waćław Kuchar był w 1933 roku mistrzem Polski.

W lekkoatletyce występował w wielu dyscyplinach. Łącznie sześć razy bił rekordy kraju, a siedemnaście razy wywalczył medal mistrzostw Polski. Był mistrzem w biegach na 800 metrów, 110 i 400 metrów przez płotki, skoku wzwyż, trójskoku i dziesięcioboju. Reprezentował Polskę w pierwszych oficjalnych zawodach lekkoatletycznej reprezentacji.

Startował również w narciarstwie, tenisie ziemnym i sto-

W zdrowym ciele zdrowy duch

W cyklu „Sportowe legendy II RP” przedstawiamy sylwetki najwybitniejszych polskich sportowców okresu międzywojennego, którzy jednocześnie wyróżniali się swą obywatelską postawą. Ich postaci przypominają o starej greckiej maksymie „w zdrowym ciele zdrowy duch”. Ówczesny, całkowicie amatorski sport, w którym rywalizacja nie podlegała jeszcze prawom komercji, ma dziś swą kontynuację w tzw. sporcie masowym. Mamy nadzieję, że losy naszych dawnych gwiazd staną się inspiracją do uczestniczenia w różnych formach zorganizowanej rekreacji.

lowym, pływaniu, łucznictwie i boksie. W latach 30. zakończył karierę, ale pracował jako trener – zimą hokeistów, a latem piłkarzy. W obu tych dyscyplinach był także sędzią. Na życie zarabiał jako kupiec, ale w branży sportowej. Był współwłaścicielem sklepu Maraton ze sprzętem sportowym.

ŻOŁNIERZ TRZECH WOJEN

Jego kariera obfitowała by pewnie w jeszcze więcej sukcesów, gdyby nie trudny czas, w którym przyszło mu żyć. W 1915 roku, mając 18 lat, tuż po zdaniu matury został wcielony do austriackiego wojska. Po przeszkoleniu na Węgrzech, już jako podchorąży walczył na Podkarpaciu i w Rumunii. 6 listopada 1918 roku zgłosił się ochotniczo do polskiego wojska. Został przyjęty w stopniu podporucznika. Walczył w obronie Lwowa, a potem w wojnie polsko-bolszewickiej w szeregach 5 Lwowskiego Pułku Artylerii Polowej. W 1920 roku otrzymał awans na stopień porucznika. W 1922 roku przeniesiono go do rezerwy, został wówczas odznaczony Krzyżem Walecznych. Mundur założył znów we wrześniu 1939 roku. Dowodził dywizjonem 5 Pułku Artylerii Lekkiej.

Podczas okupacji sowieckiej we Lwowie polecono mu trenować piłkarzy Dynama Lwów, co ocaliło rodzinę przed wywózką na Sybir. Po wojnie przeprowadził się – jak wielu lwowiaków

– do Bytomia. Pracował w dziele socjalnym zjednoczenia przemysłu węglowego. Był prezesem Polonii Bytom, nieoficjalnej kontynuatorki Pogoni Lwów, która miała nawet te same barwy klubowe – czerwono-niebieskie. Potem zamieszkał w Warszawie, pracował w Legii, był trenerem reprezentacji Polski w futbolu i w hokeju. Na pierwszych po wojnie mistrzostwach świata w hokeju prowadzona przez niego drużyna zajęła szóste miejsce.

Waćław Kuchar nigdy nie był medalistą olimpijskim, mistrzem świata czy Europy. Nie można jednak opowiadać o historii polskiego sportu, pomijając jego osobę. Kiedy w 1926 roku w plebiscycie „Przeglądu Sportowego” zajmował pierwsze miejsce, gazeta zaznaczyła, że szczyt kariery ma on już za sobą, doceniono jednak jego niezwykły dorobek z pionierskich czasów polskiego sportu. Już wówczas był „klasykiem”. ■

Projekt dofinansowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach programu Sportowe Wakacje +

